

Není to tak dávno, kdy jsme se na stránkách Vítaného hosta zabývali jednotlivými světadíly v plzeňské zoo a jejich obyvateli. Austrálie jako celek, který se v zahradě samostatně „objevil“ v letech 1999-2000, tento miniseriál končila. Ovšem stojí za to se do plzeňské Austrálie znovu vrátit. Za poslední měsíce byl areál obohacen o desítky nových druhů vzácných rostlin a atraktivních živočichů. ZOOaBZ vyhlásila pro rok 2013 Australské léto, která zahájilo otevření expozice, doprovázené hudbou z didgeridoo.

„Červeným“ expozičním celkem nově vede naučná stezka o dvaceti devíti zastávkách. Kromě živých zástupců nejmenšího kontinentu přináší také ukázky přírody a reálií od protinožců. Šikovní ruce vyrobily kompasová i věžová (katedrální) termiště, druhé zmíněné dokonce přímo v expozici klokanů rudých. Přibyla australská hudba, skalní útvary zvané „dřáblky kuličky“ i tradiční malby Aboriginců. Objevily se také značky a cedule známé od australských cest a z tamních osad. Nová stylová dřevěná oplocení představují jižní kontinent i jako zemi nekonečných plotů a ohrad. Samozřejmě některá australská zvířata do Plzně nikdy nedorazí, takže ptakopysky připomíná jen zátoka s pozorovatelnou pojmenovaná po nich a koalu pískovcová socha.

Jedněmi z hlavních zvířecích hrdinů se stali nově dovezení dingové australští. V českých zoo nyní několik roků chyběli a do Plzně se vracejí dokonce po více než čtyřicetileté přestávce. Setkáte se s nimi v nové expozici za výběhem šimpanzů. Dorazila mladá trojice z berlínského Tierparku, pesek a dvě feny. Od třináctého června se jmenují, v souladu se světadílem svého původu, Mel, Kylie a Andulka. Na rozdíl od minulosti jej nyní chovají zhruba pouze tři desítky evropských zoo. Jiným placentálním savcem jsou potom myši bobří. Ačkoliv patří mezi hlodavce, nepohrnou ani rybkou.

Australské léto v plzeňské zoo

Snad nejnámějším australským vačnatcem je klokan. Plzeňskou skupinu nedávno rozšířili tři další druhy a kolekce tak nyní dosahuje již unikátních devíti druhů. Velkého klokana rudého doplnil klokan obrovský, klokánka králikovitého zase klokánek krysí a klokany stření velikosti klokana bažinný neboli dvoubarvý. Na podzim 2013 byli získáni první dva samci klokana obrovského z německé zoo v durynském Erfurtu. Návštěvníci je spatří ve výběhu u australského jezírka s černými labutěmi a pelikány brýlovými.

Za všechno mohou hovořit i samotná čísla a vypovídají skutečně mnoho – plzeňská zoo nyní chová 16 druhů australských savců – z toho 9 klokánů, 53 druhů ptáků (a to vše bez novoguinejských zástupců) a pěstuje 410 druhů tamních rostlin.

Zcela poprvé se v plzeňské zoo objevují i zástupci fantastických nejprimitivnějších savců, a sice ježury. V našem případě novoguinejský poddruh ježury australské. Plzeňská zoo je historicky 2. velká tuzemská zoo po pražské, která chová jakékoliv ježury, ovšem ke spatření jsou i v pražském teráriu v Dubči a také v krokodýlí zoo v Protivíně.

Tvarem těla je ježura sice podobná ježkovi (hmyzožravec) nebo díkobrazovi (hlodavec), ale patří do unikátní podtřídy savců – mezi tzv. vejcorodé. Tato vývojově velmi stará skupina zahrnuje pouze ptakopyska, ježuru a paježuru. Ježury dosahují délky 45 cm, mají krátké nohy, krátké ostny jim vyčnívají z tmavohnědé srsti. Bodliny jsou pouze na hřbetě, boky a zbytek těla jsou pokryty srstí. V případě nebezpečí se stejně jako ježek stočí do obranného

klubíčka. Také se umí velmi rychle zahřabat do země. Zajímavé je, že samci mají na patách zadních nohou jakési ostruhy s jedovatým sekretem. Váží 2,5 - 7 kg. Samci jsou asi o 1/4 větší než samice stejného věku. Není známo, že by vydávaly nějaké zvuky, jen frkají.

Vyskytují se v Austrálii, Tasmánii a jihovýchodní části Nové Guineje, kde obývají hlavně pusté stepní oblasti a řídké lesy. Potravu hledají hlavně dobrým čichem, před nepřáteli je varuje sluch. Oči mají velice malé. Pomocí velmi silných drápů převrací kameny a rozhrabávají půdu, kde pátrají po drobných živočišcích. Hlavní složkou jejich potravy jsou však mravenci, které loví podobně jako mravenečník v rozhrabaném mraveništi. Úzkou tlamičkou vysunuje lepkavý jazyk, který vtahuje olepený mravenci zpět. Nemá zuby, potrava se drtí o zrohovatělé patro.

Páří se v červnu a červenci, po 28 dnech březosti klade samice vejce. V té době se jí na břicho objeví zvláštní kapsa, vyztužená dvěma vakovými kostmi. Samice se položí na hřbet, stočí se do klubíčka, vypustí z kloaky vajíčko, které vklouzne do vaku. Tam je zahříváno a po 7 - 10 dnech se líhne mládě. Tzv. vaječným zoubkem na horní straně rypáčku prorazí skořápku a vypadne do vaku. Na břicho má samice mléčné políčko, které mládě dráždí a prýštící mléko olizuje. Maximální počet mláďat z jednoho vrhu jsou tři ježurky, které dospívají ve stáří 1 roku. Vak opouštějí po sedmi nedělích jako deseticentimetrové. Teprve tehdy se vyvíjejí ostny a matka je z vaku vypudí do připraveného doupěte. Latinské jméno rodu ježura - *Tachyglossus* - znamená hbitý jazyk, fakt, že kladou vejce, byl zřejmý až roku 1884. Má poměrně nízkou tělesnou teplotu (31 stupňů), řitní, pohlavní a vylučovací soustava ústí do jediného otvoru, kloaky.

Pestrý je v plzeňské australské expozici rovněž ptačí svět. Přibyli zpěvní ptáci flétnáči, druhý druh ledňáka (ledňák modrokřídlý), sovky bubuk, dva páry pelikánů australských či několik druhů drobnějších papoušků. Unikátem je rovněž sestavení páru tabonů. Taboni jsou hrabaví ptáci, vyrábějící si vlastní inkubátor. Vajíčka umísťují do kupky z listů a hlíny, kde vzniká teplo tlením.

V nejzápadnějším koutě zoo se nově ozývá veselé bečení oveček. Přibyla malá skupinka ovcí plemene suffolk, tedy známé filmové ovečky Shaun. Změny v západním cípu plzeňské zoo jsou opravdu pestré a oku lahodící, přijďte se na ně podívat.

■ **Mgr. Martin Vobruba**
Foto Jaroslav Vogeltanz